

Nr 174.

Av Herrar Hage och Anderberg, om höjt dagtraktamente för landstingsman.

Frågan om vilket arvode, som bör utgå för kommunala förtroendeuppdrag, har under de gångna åren — sedan principen att sådana uppdrag skola vara oavlönade hedersuppdrag *övergivits* av lagstiftningen — då och då föranlett debatter inom den lagstiftande församlingen. De beslut och den praxis, som man så småningom här kommit fram till för kommunernas och landstingens del, torde kunna anses som en kompromiss. Här har man *å ena sidan* ansett sig böra taga en viss hänsyn till att den valde förtroendemannen bör ha en rimlig betalning för det presterade arbetet ävensom för förlorade inkomster på grund av uppdraget. Men *å andra sidan* har häremot stått en långt gående sparsamhetssynpunkt, som — med utgångspunkt från gamla uppfattningar inom detta område — gärna dröjer kvar vid den meningen, att ett förtroendeuppdrag i de fall, där ersättning skall utgå, bör kunna honoreras med ett tämligen *lägt* arvode — detta även med hänsyn till nödvändigheten att undvika en ökad belastning på skattedragarna.

Mot en sådan uppfattning som denna senare skulle vara mindre att invända, om förtroendemännen i landsting och kommuner till den övervägande delen alltjämt hämtades ur de mera välsituerade lagren i samhället. Då detta ej längre är fallet, utan tvärtom den stora massan av de valda förtroendemännen (och kvinnorna) tillhöra samhällslager, vilka knappast ha råd att offra något ekonomiskt för förtroendeuppdragens fullgörande, framstår allt mera klart, att lagstiftningen nu måste mera definitivt gå över till att på ett något bättre sätt honorera de valda, så att innehav av förtroendeuppdrag icke leder till direkta förluster för vederbörande.

Som motiv för en sådan uppfattning som denna kan även anföras det förhållandet, att penningvärdet nu är ett helt annat än då arvodesfrågan för en del år sedan reglerades. Med andra ord sagt, de dagtraktamenten m. m., som då fastställdes för en del kommunala förtroendemen, ha icke nu samma realvärde som vid denna tid. Detta har bl. a. lett därtill, att, då det gäller att välja kommunala förtroendemen, man tvingas ofta inom kommuner och landsting att avstå från att välja den, vilken anses mest lämplig — det inträffar ej så sällan, att denne förklarar, att han icke har råd eller lust att taga på sig den ekonomiska förlust i form av bortfall av avlöning under tid, då ett sådant uppdrag fullgöres.

Ett sådant förhållande som detta, att arbetsförtjänsten i allmänhet helt

men i andra fall delvis faller bort för mottagarna av sådana uppdrag, under det uppdraget fullgöres, träffar främst *arbetaren* inom den enskilda företagsverksamheten men även i viss omfattning den mindre jordbrukaren, tjänstemannen m. fl. i enskild eller allmän tjänst.

Detta förhållande — som alltmära påtalats från arbetar- och löntagarhåll men även från små jordbrukare — borde kunna giva anledning till ett yrkande, att denna fråga i hela sin omfattning nu upptages till övervägande. Det är också motionärernas uppfattning, att detta bör ske — och ske inom en rimlig tid. Emellertid komma motionärerna här att inskränka sig till ett yrkande om ändring i här gällande bestämmelser, i vad det gäller våra *landsting*.

Motiveringen härför är främst den omständigheten, att våra landsting sammanträda på en plats, där större delen av landstingsmännen icke äro bosatta. Landstingen äro också samlade under så lång tid varje år — omkring en vecka — att de förluster i form av löneinkomstbortfall, varom här talats, bli större och kännbarare för landstingsmannen. Då det däremot gäller andra kommunala uppdrag, kunna de i någon utsträckning fullgöras under sådan tid, att något större inkomstbortfall icke behöver bli följden. Däremot torde man kunna peka på, att uppdrag, som givas av *landstingen* till medlemmar i direktions- och styrelser m. m., även i en betydande omfattning resultera i inkomstbortfall av här nämnt slag.

Motionärerna komma att här nedan, med utgångspunkt från vad här ovan anförts, framställa ett yrkande gående ut på, att det i landstingslagen bestämda dagtraktamentet skall höjas. Undertecknade vilja härvidlag peka på, att konstitutionsutskottet år 1942 på grund av en motion, framburen av undertecknade, ansåg sig böra föreslå en sådan höjning av arvudet till landstingsmännen, vilken höjning även bifölls av riksdagen.

Man torde nog kunna säga, att ungefärligen samma skäl, som då bestämde riksdagens ståndpunktstagande, även nu kunna framföras för en positiv inställning till ett sådant yrkande. Index-talet för prissfördyringen har sedan år 1942 med utgångspunkt från siffran juli 1914 gått upp från 237 till 246, alltså med 9 enheter. Därför borde det kunna vara rimligt att i första hand en höjning av dagtraktamentet till landstingsmännen nu genomfördes, som motsvarade åtminstone denna indexhöjning.

Men därutöver vore det — av skäl som här ovan anförts — rimligt, att en sådan ytterligare höjning åstadkoms, att landstingsmannen erhöll någon ersättning för det ovan nämnda inkomstbortfallet. Helst borde då denna speciella ökning endast gälla för dem, vilka kunde påvisa, att de i *verkligheten* förlorat någon inkomst på uppdragets fullgörande. Men det torde nog medföra alltför invecklade bestämmelser att utforma ersättningen efter sådana riktlinjer. Därför måste nog bestämmelserna utformas som något generellt gällande, varvid det givetvis ej kan bli fråga om att bestämma en

så hög ersättning för inkomstbortfallet, att även högt betalda inkomsttagare erhålla full ersättning.

Med utgångspunkt från vad här anförts förefaller det, som om exempelvis den ersättning, som under vissa förutsättningar torde utgå till deltagare i sakkunnigutredningar, lämpligen skulle kunna tagas till utgångspunkt för arvodets utmätande — 15 kronor som dagtraktamente + 8 kronor som natttraktamente samt 8 kronor pr dag därutöver. En så utmätt ersättning — vilken ungefärligen skulle stämma med vad, som i tillmänhet betalas vid fackliga kongresser o. d. — skulle gälla för landstingsman, bosatt å annan ort än den, där landstinget sammanträder. För landstingsman boende å den ort, där sammanträdet hålles, skulle det nu gällande landstingsarvodet 12 kronor, med tillägg av här senast omnämnda 8 kronor, kunna anses vara en lämplig ersättning.

Skulle en sådan ersättning för landstingsmännens beivrande av landsting anses böra fastställas — den har för att icke verka avskräckande satts ganska lågt — borde det alltjämt kunna stadgas, att landstinget självt inom ramen för dessa dagtraktamenten, finge fastställa dagtraktamentsbestämmelserna i övrigt, då det gäller uppdrag av olika slag, givna av respektive landsting.

Det är visserligen bekant för motionärerna att det för närvarande sitter en sakkunnigutredning med uppdrag att omarbota vissa bestämmelser rörande våra landsting. Motionärerna ha svårt att bilda sig en uppfattning om, huruvida denna arvodesfråga kommer att upptagas till behandling av nämnda sakkunniga eller om överhuvud taget något förslag i den här nämnda frågan kommer att föreläggas 1947 eller 1948 års riksdagar. Det är emellertid mycket som talar för, att så icke blir fallet. Under sådana förhållanden ha motionärerna ansett, att frågan motionsledes borde underställas innevarande års riksdag.

Under hänvisning till vad här ovan anförts och under förhoppning att konstitutionsutskottet utarbetar ett definitivt förslag i frågan, hemställes alltså,

att riksdagen måtte efter de riktlinjer, som här ovan anförts eller på annat sätt, ändra gällande bestämmelser om dagtraktamentes utgående till landstingsman, så att en höjning av nämnda traktamente åstadkommes, varvid hänsyn även må tagas till önskvärdheten, att landstingsman erhåller ersättning i viss utsträckning för inkomstbortfall, som förorsakas av landstingsmannaupdragets fullgörande.

Stockholm den 23 januari 1947.

Ernst Hage.

Rud. Anderberg.